

Rüzgârlı Bir Yazı

Saçımızı dağıtan, şapkamızı uçuran, uçurtmamızı havalandıran,
yelkenlinin suda ilerlemesini sağlayan rüzgârın
nasıl oluştuğunu biliyor musunuz?

Güneş yeryüzünü ısıttığında yerin hemen üzerindeki hava da ısınır. Isınan hava genişler yani havayı oluşturan tanecikler birbirinden uzaklaşır. Bu, havanın yoğunluğunun azalması anlamına gelir. Yoğunluğu azalan hava hafifler ve yükselir. Yükselen sıcak havanın yerini serin hava alır. Bu sırada oluşan hava hareketine rüzgâr denir. Hava hareketinin olduğu yerler arasındaki sıcaklık farkı ne kadar fazlaysa rüzgâr o kadar şiddetli eser.

Özellikle yaz aylarında deniz kenarlarında günün belirli zamanlarında rüzgâr eser. Bu rüzgâra meltem denir. Meltemlerin oluşmasının nedeni deniz ve kara arasındaki sıcaklık farkıdır. Karalar gündüzleri ısınır, geceleri serinler. Denizlerin sıcaklığıysa pek değişmez. Bu nedenle gündüzleri karalar, geceleriye denizler daha sıcak olur. Sıcak olan yerin üzerindeki hava ısınarak yükselir. Yükselen havanın yerini serin hava alır. Böylece rüzgâr oluşur. Gündüzleri karalar daha sıcak olduğundan karaların üzerindeki hava yükselir ve rüzgâr denizden karaya doğru eser. Geceleriye bunun tersi olur yani rüzgâr karadan denize doğru eser.

Gündüzleri karalar denizlere göre daha çabuk ısınır.

Geceleri karalar denizlere göre daha çabuk soğur.

Rüzgârın yönünü ve hızını belirlemeye yarayan bazı araçlar vardır. Rüzgârın hızını belirlemek için genellikle anemometre kullanılır. Bazı anemometrelerin çubuğa bağlı üç kolu vardır. Bu kolların uçlarında kupa adı verilen içi boş yarım küre şeklinde parçalar bulunur. Rüzgâr esince kupalar ve bağlı oldukları çubuk döner. Çubuğun dönme hızından yararlanılarak rüzgârın hızı elektronik olarak hesaplanır. Rüzgârın yönünü belirlemek içinse rüzgâr okundan yararlanılır. Rüzgâr oku bir direk üzerinde yere paralel olarak bulunur. Rüzgâr okunun ön tarafı ince, arka tarafı geniştir. Rüzgâr, okun geniş tarafını iter. Bunun sonucunda ok rüzgârın geldiği yöne döner. Bu sayede rüzgârın yönü belirlenir. Rüzgârın hızı ve yönü uydular ve radarlar sayesinde de ölçülebilir.

Rüzgâr tulumu rüzgârın yönünü ve hızını yaklaşık olarak belirlemeye yarayan araçlardan biridir. Rüzgâr tulumu bir direğin ucunda bulunan bir halkaya bağlı koni biçimindeki bir kumaştan oluşur. Rüzgâr, tulumun geniş ucundan girip dar ucundan çıkar. Rüzgâr tulumunun geniş ucu rüzgârın geldiği yöne doğru döner. Böylece rüzgârın hangi yöne estiğini anlayabiliriz.

Rüzgâr yok.

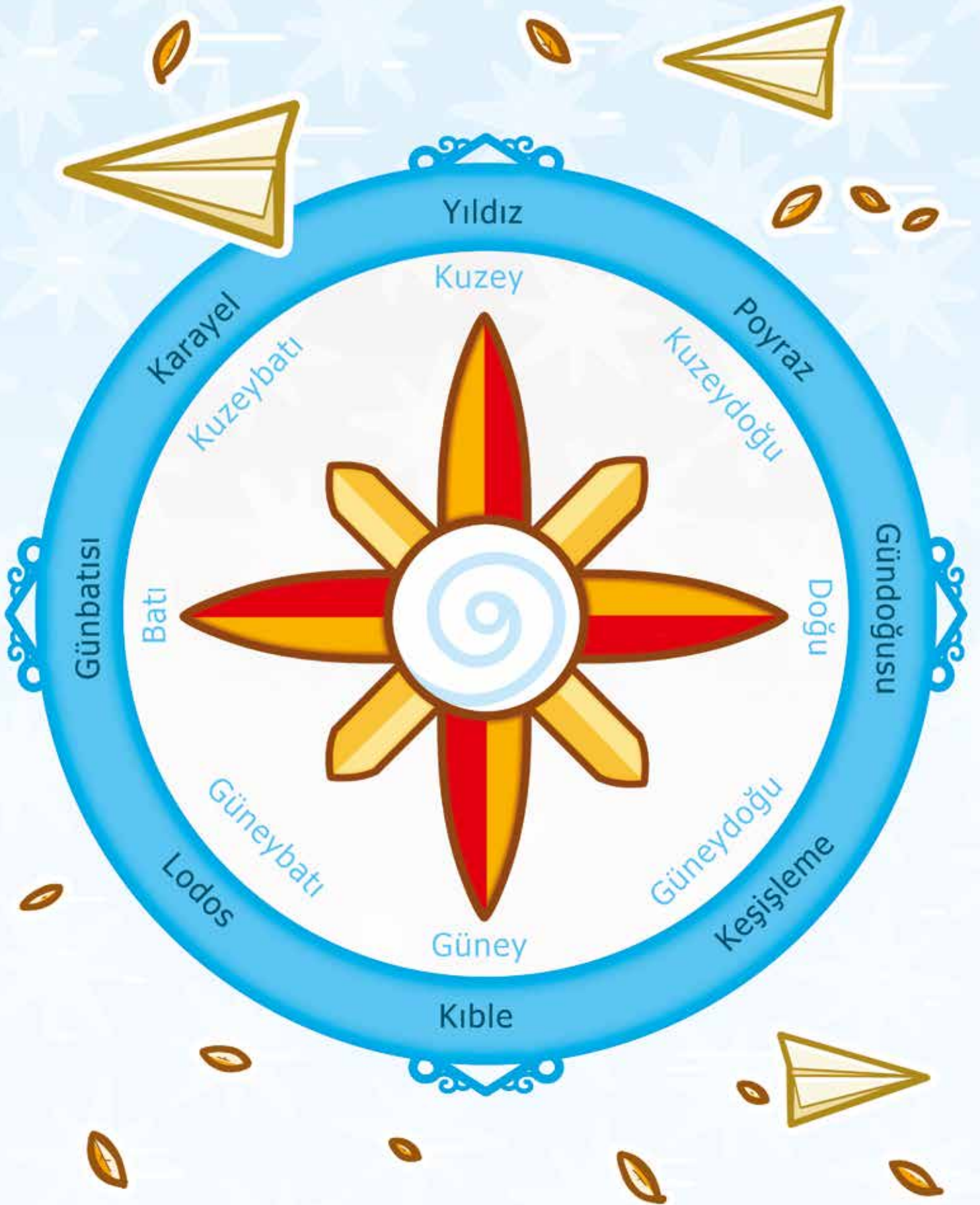

Rüzgâr hafif esiyor.

Rüzgâr şiddetli esiyor.

Rüzgâr tulumunun eğimi rüzgârın şiddeti hakkında bilgi verir. Rüzgârın şiddeti arttıkça rüzgâr tulumunun yere göre eğimi azalır. Rüzgâr tulumları genellikle havalimanı, liman, köprü gibi yerlere yerleştirilir. Uzaktan kolay fark edilmeleri için canlı renklerde yapılırlar.

Burada rüzgârların hangi yönden estiklerine göre aldıkları adları gösteren bir rüzgârgülü görüyorsunuz. Yıldız, poyraz ve karayel serin hava getirir. Özellikle kış aylarında bu rüzgârlar havanın daha da soğumasına neden olur. Lodos, kible ve keşişlemeysen genellikle sıcak hava getirir.

Suzan Lema Gençer
Çizim: Gökçe Akgül